

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย
เรื่อง แนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นที่ร่วมดำเนินการ
กับหน่วยงานรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

สำนักงานเทศบาลนครได้มีหนังสือเพื่อขอหารือแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการดำเนินการศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตามที่เทศบาลนครได้รับงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ในระดับจังหวัด เพื่อก่อสร้างเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่มีศักยภาพในการรองรับปริมาณ
มูลฝอยติดเชื้อได้ไม่น้อยกว่า ๗,๒๐๐ กิโลกรัมต่อวัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ
แบบศูนย์รวมที่สามารถรองรับมูลฝอยติดเชื้อทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงด้วย เพื่อพัฒนาให้มีระบบ
การเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ
พ.ศ. ๒๕๔๕ ออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และเพื่อให้แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ
มีสถานที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ลดปัญหาการลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อและกำจัด
มูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้อง แต่เนื่องจากการดำเนินการที่ผ่านมาเทศบาลนครมีปัญหาและอุปสรรคในการ
ดำเนินการตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีประเด็นที่ขอหารือเพื่อความ
ชัดเจนในการดำเนินการ ดังนี้

๑. กรณีที่เอกชนที่มีอาชีพในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ จะนำมูลฝอยติดเชื้อซึ่ง
เอกชนเป็นผู้ส่งมอบกับโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ โดยที่เอกชนได้รับ
ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอย่างถูกต้อง มาส่งกำจัด ณ ศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ
ของเทศบาลนคร และเก็บค่ากำจัดในอัตราส่ง ณ หน้าเตา ในกรณีเช่นนี้เทศบาลนครจำเป็นต้องทำบันทึก
ข้อตกลงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลที่เอกชนเป็นผู้ส่งมอบในการรับจ้างเก็บ
ขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อหรือไม่ อย่างไร

๒. กรณีศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนครรับกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิด
นอกเขตเทศบาลนครที่นำมูลฝอยติดเชื้อมาส่งเอง ณ ศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนคร โดยไม่มีบันทึก
ข้อตกลงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื่อนั้น จะถือว่าเป็นการกระทำ
ที่ขัดต่อมาตรา ๑๘ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร

๓. กรณีที่แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อตั้งอยู่ในเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่ง
ไม่มีผลบังคับใช้ข้อกำหนดทุกหมวดตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ หากเทศบาลนคร
จะรับเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อที่ตั้งอยู่ในเทศบาลตำบลและ
องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความปฏิบัติตามอย่างไร ต้องมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือตามมาตรา ๑๘
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร

๔. ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน สำหรับรูปแบบในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ
แบบศูนย์รวมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/ ๑๘๓๙ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึง
นายกเทศมนตรีนคร

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการควบคุมและจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ดังนี้

๑) มาตรา ๑๘^๒ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใด ให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

๒) กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นไม่มีศักยภาพ สามารถดำเนินการดังนี้

- ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นภายใต้ข้อตกลงร่วมกันตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง

- มอบหมายหรือจ้างให้บุคคลใดดำเนินการแทน ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม

- อนุญาตให้เอกชนดำเนินการโดยได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา ๑๙^๓

๓) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์ด้านสุขลักษณะ การอนุญาต และค่าธรรมเนียม^๔ กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕

---

^๒ มาตรา ๑๘ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๙ ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา ๑๙ มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

^๓ มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

^๔ มาตรา ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(๒) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

(๓) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ การจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ จะพึงเรียกเก็บได้

(๖) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยข้อกำหนดทุกหมวดในกฎกระทรวงฉบับนี้ให้ใช้บังคับในท้องที่ของกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลนคร และเทศบาลเมืองทุกแห่ง แต่ข้อกำหนดในส่วนของการเก็บมูลฝอยติดเชื้อให้มีผลใช้บังคับกับสถานบริการสาธารณสุขและห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายในเขตราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

ประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าด้วยการขนและการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในท้องที่เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๘

กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยให้ใช้บังคับในพื้นที่ของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงจะยังไม่มีส่วนบังคับทางกฎหมาย ราชการส่วนท้องถิ่นจึงควรนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ในการอ้างอิงในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๒ (๒) (๑๕) และมาตรา ๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดทำความตกลงร่วมมือในการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ ๑ : กรณีที่เอกชนที่มีอาชีพในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ จะนำมูลฝอยติดเชื้อซึ่งเอกชนเป็นคู่สัญญากับโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ โดยที่เอกชนได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอย่างถูกต้อง มาส่งกำจัด ณ ศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนคร และเก็บค่ากำจัดในอัตราส่ง ณ หน้าเตา ในกรณีเช่นนี้เทศบาลนครจำเป็นต้องทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลที่เอกชนเป็นคู่สัญญาในการรับจ้างเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : หากเอกชนซึ่งได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขทำการเก็บ และขนมูลฝอยติดเชื้อจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่น และนำมูลฝอยติดเชื้อมาส่งกำจัดที่เทศบาลนคร กรณีนี้จะไม่ถือว่าเป็นความร่วมมือระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเอกชนที่ขนมูลฝอยติดเชื้อมากำจัดซึ่งได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการให้บริการนั้น จะเป็นผู้ชำระค่าบริการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อแก่เทศบาลนครเอง ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของพื้นที่ของแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื่อนั้นจึงไม่จำเป็นต้องจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับเทศบาลนคร

ข้อหารือ ๒ : กรณีศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนครรับกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดนอกเขตเทศบาลนครที่นำมูลฝอยติดเชื้อมาส่งเอง ณ ศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนคร โดยไม่มีบันทึกข้อตกลงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื่อนั้น จะถือว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา ๑๘ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : กรณีแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อประสงค์ที่จะขนมูลฝอยติดเชื้อมากำจัดที่เทศบาลนครด้วยตนเอง โดยไม่ได้ใช้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อจะต้องได้รับการมอบหมายตามมาตรา ๑๘ วรรคสามจากราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเสียก่อน อีกทั้งแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อต้องดำเนินการขนมูลฝอยติดเชื้อให้ถูกสุขลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ และข้อบัญญัติท้องถิ่น

ข้อหาหรือ ๓ : กรณีที่แหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อตั้งอยู่ในเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่มีผลบังคับใช้ข้อกำหนดทุกหมวดตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ หากเทศบาลนครจะรับเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อที่ตั้งอยู่ในเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความปฏิบัติตามอย่างไร ต้องมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือตามมาตรา ๑๘ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขหรือไม่ อย่างไร

ความเห็น : กรณีที่เทศบาลนครประสงค์จะให้บริการเก็บ และขนมูลฝอยติดเชื้อในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เข้าข่ายมีลักษณะเป็นการดำเนินงานของราชการส่วนท้องถิ่น ร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งจะต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ เทศบาลนครจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าด้วยการขนและการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในท้องที่เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อหาหรือ ๔ : ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน สำหรับรูปแบบในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ความเห็น : ตามมาตรา ๑๘ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกำหนดว่าราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเห็นความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณสุขโดยรวม ก็มีอำนาจกระทำได้โดยออกเป็นกฎกระทรวง อย่างไรก็ตาม กฎกระทรวงดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างยกร่าง จึงยังไม่มีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๘ วรรคสองที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง การทำความตกลงร่วมมือกันจัดทำบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๕ มีนาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหาหรือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

